

ISUMALIUTISSIISUT

Sanaartornermut ataatsimiititaliamit tunniunneqartoq.

Pineqarpoq;

Ukiut qulit 20-illu akornani nuna tamakkerlugu sanaartugassanik pilersaarusiortoqarnissaanik, minnerpaamik kommuuninut agguataarneqartunik aammalu kommunit suleqatigalugit pilersaarutunik ingerlanneqartussanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaanik Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Sanaartukkanik pilersaarutit Namminersornerullutik Oqartussat aammalu kommunit sanaartornermik suliaasaanik imaqartinneqassapput, tamatumani piviusumik tulleriissaarinissat pilersaarusiornissallu kommuunini kiisalu sanaartugassanik suliaassinneqartunit ingerlanneqarsinnaalersillugit aammalu suliaasaasinnaasunillu kommuunini ingerlanneqartussatut pilersaarutit inissisorneqarsinnaalersillugit.

(Inatsisartunut ilaasortaq Agathe Fontain, Inuit Ataqtigiit)

Siunnersuutip aappassaaneerneranut tunniunneqartoq

Suliarineqarnerani Ataatsimiititaliaq [kingullermik] ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Kalistat Lund, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Erik Kirkegaard, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Ane Hansen, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit

Ull. 22. oktober UKA 2015-ip nalaani siullermeerereernerup kingorna Ataatsimiititaliap siunnersuut misissorsimavaa.

Siunnersuutip imaa siunertaalu

Siunnersuutip siunertaraa aningaasat amerlaqisut ukiut tamaasa sanaartornermi siunertanut atorneqartartut inuiaqatigiinnit pitsaanerpaamik atorneqarsinnaanerisa isumannaarnissaat. Kiisalu nunatsinni sanaartornermik ingerlatsisuusut piffissamut ungasinnerusumut pilersaarutit atorlugit suliaasamik pilersaarusiornissaannut pitsaanerusunik tunngavissaqassapput, immaqalu lærlinginik amerlanerusunik sulilersitsinissaminnut

siunissami suliaasat pillugit pisariaqartumik isumannaarinissamut aamma tatigisaqarnissamut tunuarsimaarunnaassagaluarlutik.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera.

Siunnersuummi saqqummiunneqartut allaffissorluni aqutsinikkut aamma aningaasaqarnikkut iluaqutissat atornissaannut siunertaqarneq siunnersuutip siullermeerneqarnerani isummorsornermi nalinginnaasumik tapersorsorneqarpoq. Naalackersuisut akissumminni allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussippot, taannalu ima oqaasertaqarpoq:

"Ukiuni qulikkaartuni sanaartornermut pilersaarusionerup ingerlaalereertup ineriartortinneqarnissaanik aammalu sanaartornermut pilersaarutinik suliaqarnermi kommunit suleqatigineqarnerisa nukittorsarneqarnissaanik Naalackersuisut sulissuteqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Nuna tamakkerlugu pilersaarusioneremut 2016-imut nalunaarusiassami suliaq Inatsisartunut killiffissiorlugu saqqummiunneqassaaq".

Allannguutissatut siunnersuut saqqummiunneqartoq tunngavigalugu siunnersuut Sanaartorneremut ataatsimiititaliami suliarisassanngorlugu nassiunneqarpoq.

Saaffiginnissutit

Ull. 4. November siunnersuut pillugu Ataatsimiititaliaq Sulisitsisunit (GE-mit) saaffiginnissummik tigusaqarpoq.

Saaffiginnissut isumaliutissiissummut tapiliunneqarpoq, tak. **Ilanngussaq 1.**

GE ilaatigut ima inerniliivoq:

“Taamatut oqaaseqarluni aalajangiiffigisassatut siunnersuut GE-p tapersorsorpaa, kisiannili suliaasat annertunerujartortumik kommuninut nuunneqartarneranni tamatuma pilersaarusionermik pitsaanagerusumik kinguneqartarnissaanik aalajangiiffigisassatut siunnersuummi ilimagisaqarneq GE-p isumaqatigisinnaanngilaa.

Taamaalilluni GE-p naliliinera tunngavigalugu sanaartugassanik kommuninut annertunerusumik nussuineq kommunini aqutsisoqarfinni suliaasat kivinnissaannut ilaatigut isumalluutit piginnaasallu naammannersut ilimanarseqqaartinnagit uppersarsarteqqaarnagillu pisinnaanngilaa. Kommuninut suliaasanik nussuineq ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornaanni tatiginartumik ataqatigiissitsineremut piumasaqaammik ilaatigut kinguneqassaaq, taamaalillunilu kipisuikkaanngitsumik sanaartornerup

ingerlanneqarsinnaanera isumannaarneqarsinnaassalluni. “ [Sanaartornermut ataatsimiititaliap ataatigut titagai]

Ull. 13. Oktober Sanaartornermut ataatsimiititaliap GE-llu ataatsimeeqatigiinneranni, GE ilaatigut saqqummiussivoq, inassutit tamarmik timalersinnaanerinit Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfuit iluanni aamma kommuninut pissutsinut tunngasunut ataqatigiissaarinissamut pitsaasumik pilersaarusiornissamut isumalluutit pisariaqartut naalackersuinikkut aqutsinikkullu qaffasissumik inissisimasunit ataavartumik isiginiarneqartarnissaat tunngavissaasoq pingaarnerpaaq. Peqatigitillugu pitsaanagerusumik sanaartornermut pilersaarusiortarnissamut tunngavissatut immikkoortunut pilersaarutit pilersaarutigineqareersut pillugit sulineq ilungersuuttariaqarpoq (Nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnissamut nassuiaat tunngavigalugu).

Apeqqutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnermini atugassatut Aningaasarnermut Naalackersuisumit akissutisisimavoq, taannami siunnersuutip siullermeerneqarnerani oqallinnermi apeqqutigineqartunut arlalinnut akissuteqarsimavoq. Naalackersuisup akissutaata assilinera isumaliutissiissummut uunga tapiliunneqarpoq, takuuk **Ilanngussaq 2.**

Immikkut uku erseqqissaatigineqassapput:

”Oqallisigineqarsimavoq sanaartornermut pilersaarusiarnissamut ukiut 3, 5, 10 imaluunniit 20-t pilersaarutigineqartassanersut. Tamatumunnga atatillugu erseqqissaatigineqassaaq, sanaartornermut pilersaarutit aningaasanut inatsimmut piffissami sivikitsumi imaluunniit ukiuni arlaqartuni sanaartornermut aningaasaliissutinik aaliangersaernerunngimmat. Sanaartornermut pilersaarutit timalimmik pilersaarusiornermut sakkuupput, qinikkanut, innuttaasunut kiisalu suliffeqarfinnut aaliangiinissamut toqqammavissat. Taamaattumik Sanaartornermut pilersaarutit ingerlaavartussaapput, pissutsinut allanngorartut, taamaasillutik piviusumi allanngortoqaraangat allanngortinneqartartut.”

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiarnissamut 2015, Ataqatigiissaarineq pisariaqartinneqartoq pillugu ima oqaasertaliisoqarpoq (qupp. 40-42):

”[...]

“Aamma immikkoortut pilersaarusiornermi kommuninik oqaloqateqarnissaat assut pingaartuuvooq, tamaalillutik kommunit immikkoortunut pilersaarutit tapiisuteqarnissaminut periarfissinneqarlutik.

Tamanna Naalackersuisoqarfuit kommunillu akornanni siunissamut isigisumik suleqatigiinneq suli nukittorsarneqarnissamik pisariaqartitsivoq, soorluttaaq suliffeqarfuit ataqatigiissaarinermut pilersuinernullu akisussaasuusut akornanni

ataqatigiissaarinerup annertusarneqarnissaanik pisariaqartitsisoqartoq.”
[Ataatsimiititaliap ataatigut titagaa]

[...]

“Immikkoortumut pilersaarut piffissamut pilersaarusiortiusumut (ukiunut 1-4-nut) siumullu isigisumik siunniussanut (ukiunut 5-10-nut) immikkoortumi aningaasaqarnikkut atugassatut ilimagineqartut pillugit missingiummik saqqummiussissaaq. Suliniutit anginerit nunap immikkoortuani sumiinnermik nalunaartumik ilisarnaaserneqassapput. Suliniutinut aalajangikkat naalakkersuinikkut akuersissutigineqarsimasut nalunaarsorneqassapput, tamanna isumaqarpoq suliniummut aningaasanut inatsimmi immikkoortitsisoqarsimasoq. Immikkoortunut pilersaarutinit ilaatigut Naalakkersuisoqarfiit kommunillu immikkoortut qanoq ineriartornissaat pillugu ilimagisaat nassuiaatigineqassapput, ilaatigillu sanaartugassatut suliniutit akuersissutigineqareersut ingerlalereersut.”

”Sanaartornermut pilersaarusiani pingaarnepaapput paasissutissaatit pigineqartut atorneqarsinnaasut. Taakku toqqammavigalugit uuttortaanerit, piffissami sivikinnerusumi sivilunerusumiluunniit uuttortaatigineqarsinnaasut.

Amerlasuunik sanaartornermik aningaasaliinerit namminerimi annertupput piffissamilu sivisuumi naammassisassaasarlutik. Tamanna aamma nunami namminermit minnerunngitsumik atuuppoq (erngup nukinga atorlugu nukissiuuteqarfiit, immap naqqatigut attavilersuinerit, mittarfeqarfiit tulattarfinnillu alliliinerit), kisianni aamma atugarissaarnikkut (soorlu napparsimaveqarfiit anginerusut kiisalu nuna tamakkerlugu ilinniagaqarfiit). Aningaasaliinerit taamaattut piviusumi pilersaarusiortnermut aningaasaliineq aamma sunnertarpaa (taamatullu sanaartornermut pilersaarutaasut) sanaartornerni allani. Taamaattumik sanaartornermut pilersaarusiortneq ingerlaavartoq piffissami sivisuumi ingerlanneqartarpoq. Ukiut qulikkaanik isigissagaanni tamanna sivilugisassaangilaq.”

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnera

Ataatsimiititaliap siunnersuut suliaraa, immikkullu maluginiarlugu Nuna tamakkerlugu pilersaarusiaq ukiut 20-t ingerlaneranni aatsaat ukiaq manna saqqummiunneqarsimammat, Taanna ukiakkut maanna ataatsimiinnissamut suliarineqartussatut siunnersuutit tunniunneqareerfissaasa kingornatigut aatsaat saqqummerpoq.

Siunnersuutip suliarineqarfissaanut sanilliullugu Naalakkersuisunit akissutissatut saqqummiunneqartup kingusinaartorujussuarmik tunniunneqarsimanera Ataatsimiititaliap aamma maluginiarppaa. Taamaattorli Sanaartornermut ataatsimiititaliaq nalilivoq, Naalakkersuisut akissutaanni saqqummiunneqartoq allannguutissatullu siunnersuut tassunga atasoq, siunnersuutip siullermeerneqarnerani kissaatigisanut saqqummiunneqartunut naapertuuttuusut.

Ataatsimiititaliap naliliinera malillugu, Naalakkersuisut oqaaseqaatit saqqummiussaat pineqartoq pillugu ersarissaanermik kinguneqarput, kiisalu siunissami sanaartornermut tunngasorpiaat aningaasallu amerlaqisut tamatumani atorneqartartut Naalakkersuisunit isiginiarneqarnissaannik tatiginninnissamut Ataatsimiititaliaq pissutissaqalerluni.

Sanaartornermut ataatsimiititaliap inassutit assigiinnigitsut GE-mit pissarsiarai, immikkullu ulluni 23.-24. September 2014 ataatsimeersuarnermit “Pitsaasumik sanaartornissamut aqutissaq”-mit inassutit isiginiarneqarput.

Ataatsimeersuarneq siuliani taasaq pillugu Sanaartornermut ataatsimiititaliap maluginiarpaa, suliaqarfimmi akuusunit ataatsimeersuarneq peqataaffigilluarneqartoq, kiisalu Naalakkersuisunit tigussaasumik inassutigineqartut annertuumik tapersorneqartut.

Sanaartornermut ataatsimiititaliap GE-sulli qularitiginngilaa, inassuteqaatit timitalerneqarneranni pitsaassutsimut, akinut, suliffinnut suliffimmilu sungiusarfinnut atatillugu angusat pitsaasut arlallit pilerumaassasut.

Minnerunngitsumillu pitsaanerusumik pilersaarusiornikkut sanaartorneq kipisuikkaannginnerusoq angusinnaassagipput, suliniutillu amerlasuut Sanaartugassanut Iluarsagassanullu aningaasaateqarfimmit aningaasaliiffigineqareersut nunap immikkoortuinut isumatusaartumik siaruaannissaat anguneqarsinnaassasoq. Tamanna minnerunngitsumik illoqarfinni amerlasuutigut uninngaannarfiulersuni annertoqisumik pisariaqartinneqarpoq.

Taamaalilluni Sanaartornermut ataatsimiititaliap piffissaq iluatsillugu oqaatigerusuppaa, inuiaqatigiinni sanaartornermik allaffissornikkut aqutsinermi sipaarniarneq akissaajaataasorujussuussasoq, taamatuttaaq sanaartornermik ataavartumik sivisunerusumillu ingerlatsinermi – assersuutigalugu pisortat inissiaataasa/illuutaasa aserfallatsaalineqarneranni.

Sanaartornermut ataatsimiititaliap naggataagut oqaatigerusuppaa, sanaartornermut pilersaarusiorderup ingerlaalereertup ineriartortinneqarnissaanik Naalakkersuisut maanna neriorsuuteqarnerisigut inuiaqatigiinni isumalluutit pitsaanerusumik atorneqarsinnaanerannut periarfissaqartariaqartoq, tamannalumi aamma mittarfiliortiternissamut immikkoortumi maanna katersuunnermi sammineqartussami arlalitsigut takussutissiorneqarpoq.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Inatsisartut suleriaasianni § 33, imm. 1-imi allassimavoq, aalajangiiffigisassatut siunnersuut tunngavilersugaassasoq, aalajangiiffigisassatullu siunnersuutip piviusunngornerani aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai allaaserineqarsimassasut.

Ataatsimiititaliap maluginiarpaa tamanna naapertorlugu siunnersuutip piviusunngornerani aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummi allaaserineqarsimasut, taamaalillunilu siunnersuutip aamma allannguutissatut siunnersuutip ingerlanneqarneranni inuiaqatigiinni sipaaruteqartoqassasoq, kiisalu sanaartugassanik pitsaanerusumik pilersaarusiortarnermi periarfissanit atorneqanngitsunit periarfissat pilerumaassasut.

Ataatsimiititaliap inassutaa

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup Naalakkersuisunit allannguutissatut siunnersuut akuerineqassasoq inassutigaa.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Anders Olsen, Siulittaasoq

Kalistat Lund,
Siulittaasup tullia

Jens-Erik Kirkegaard

Justus Hansen

Ane Hansen